

2. Børn i befolkningen

2.1 Børnene i relation til resten af befolkningen

En femtedel af befolkningen er under 18 år

Lidt mere end en femtedel af Danmarks befolkning er børn under 18 år. Helt præcist var antallet den 1. januar 1.176.926 børn¹ under 18 år – det svarer til 21,9 pct. af befolkningen.

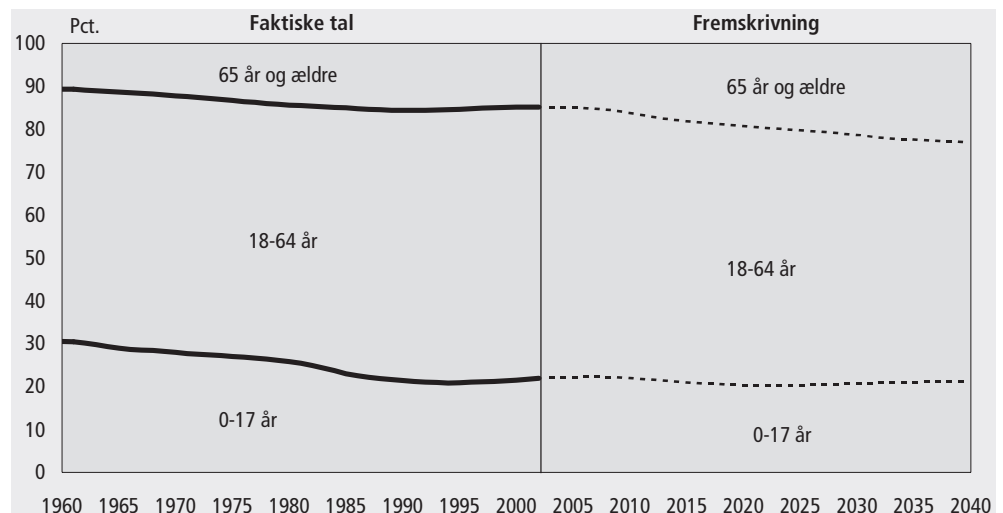
Tabel 2.1 **Befolkningens aldersstruktur, 1960, 2002 og 2040**

	1960		2002		2040	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Alle	4 565 455	100,0	5 368 354	100,0	5 801 922	100,0
0-17 år	1 401 265	30,7	1 176 926	21,9	1 222 609	21,1
Heraf:						
0-5 år	440 664	9,7	404 383	7,5	390 391	6,7
6-11 år	455 580	10,0	415 511	7,7	410 083	7,1
12-17 år	505 021	11,1	357 032	6,7	422 135	7,3
18-64 år	2 684 717	58,8	3 396 844	63,3	3 242 561	55,9
65 år og derover .	479 473	10,5	794 584	14,8	1 336 752	23,0

Relativt flere børn før i tiden

Andelen af børn i befolkningen har tidligere været højere – fx var den oppe på 30,5 pct. i 1960. Andelen faldt derefter til en minimum i 1994 på 20,8 pct. Siden har der kun været en lille stigning, som stadig foregår. Der forventes ikke store ændringer i denne andel i nærmeste årtier ifølge den seneste befolkningsfremskrivning.

Figur 2.1 **Befolkningens aldersstruktur, 1960-2040**

Ungebyrden

Børn under 18 år skal i næsten fuldstændigt omfang forsørges af andre. Derfor kan man beregne en ungebyrde, som udtrykker hvor mange 0-17-årige, der er for hver hundrede personer i den erhvervsaktive alder fra 18 til og med 64 år. Målt på denne måde er ungebyrden i 2002 på 34,6. Den har før været større. Omkring 1960 var den oppe på 51,9. Ungebyrden vil ifølge befolkningsfremskrivningen være svagt stigende i de kommende år og nå 37,7 hen imod 2040.

Ældrebyrden

Dertil komme, at ældrebyrden – forstået som personer over 65 år for hver 100 personer på 18-64 år – udviser stigende tendens fra 18,1 i 1960 til over 23,4 i 2002; men fremover forventes den at stige og nå 41,2 i 2040.

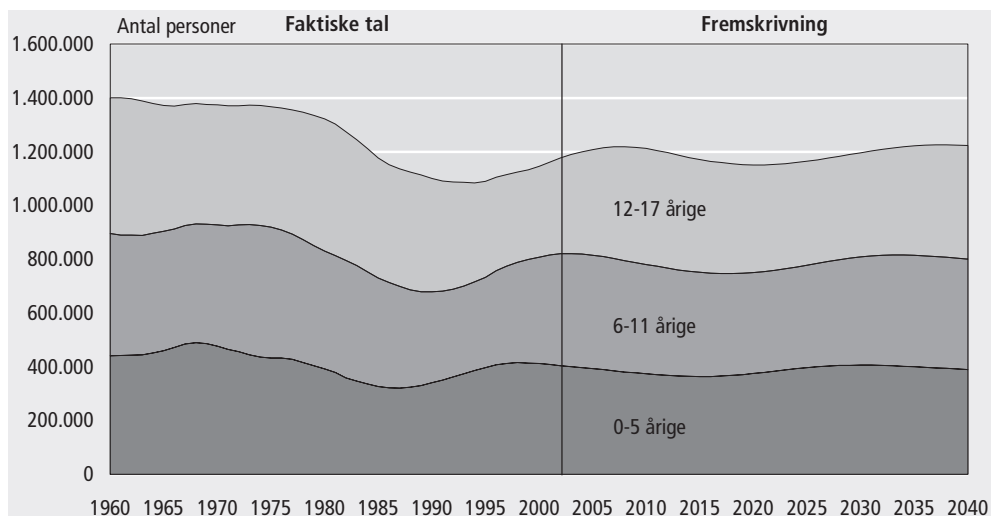
Flere skolebørn i den nærmeste fremtid

Der var 772.500 børn i skolealderen i 2002, dvs. 6-17 årige. Antallet forventes at stige til knap 840.000 omkring 2010. Efter nogle års fald vil antallet af skolebørn igen stige og vil ifølge befolkningsfremskrivningen passere 800.000 lidt før 2030.

¹ I husstands- og familiestatistikken er antallet af børn godt 400 mindre, idet personer under 18 år i familiestatistikken tælles med som voksne, hvis de har børn, eller har været gift eller er 16-17 år og er samboende.

Der er i 2002 i 404.000 børn i førskolealderen, dvs. 0-5 årige, og de udgør 34,3 pct. af alle under 18 år. Børn i førskolealderen var nede på at udgøre 27,7 pct. af børnene i midten af 1980'erne, men andelen steg herefter og udgjorde 37,1 pct. i 1997. Andelen forventes at falde til ca. 35 pct. om 10-12 år og derefter stige lidt igen.

Figur 2.2 Antal 0-5-årige, 6-11-årige og 12-17-årige, 1960-2040

Færrest børn i Hovedstaden

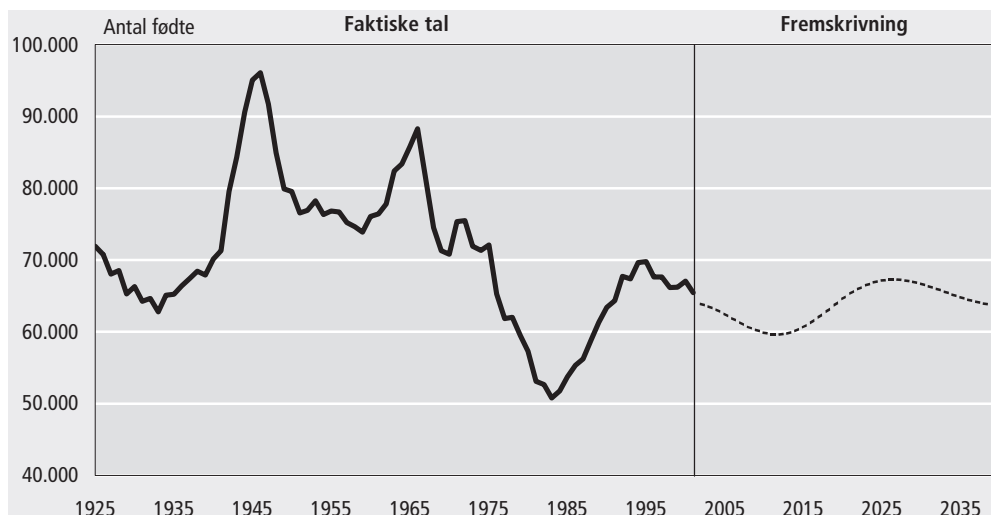
Børnenes andel af befolkningen er ikke lige stor i alle dele af landet. Lavest er den i Frederiksberg Kommune, 14,9 pct., og Københavns Kommune, 16,3 pct. Amtet med den højeste børneandel er Ringkøbing amt med 24,1 pct.

2.2 Fødsler

Fødselstallets betydning

Børns og unges andel af befolkningen og udviklingen heri er først og fremmest bestemt af fødslerne, men også af ind- og udvandring og dødelighed. Det årlige antal fødte har ændret sig meget gennem de seneste par generationer. De store udsving er en følge af tre forhold: Det varierende antal fødedygtige kvinder, deres alderssammensætning og deres fertilitet.

Figur 2.3 Årligt antal fødte, 1925-2039

For få fødsler til at vedligeholde befolkningens størrelse

Det samlede antal børn, som kvinder gennemsnitligt føder, er på grundlag af fødslerne i 2001 beregnet til 1,75. Denne størrelse kaldes *den samlede fertilitet*. Hvis en generation af kvinder lige netop skal erstatte den foregående, og der ingen ind- og udvandring finder sted, og dødeligheden er som nu, skal den samlede fertilitet være på 2,08. Med en fertilitet på dette niveau vil en generation af kvinder præcist blive erstattet af ligeså mange kvinder i næste generation, idet der så er taget højde for dødeligheden og for det forhold, at der altid fødes lidt flere drenge end piger, ca. 106

drenge for hver 100 piger. Fertiliteten har i mange år ligget under dette niveau, men på grund af relativt mange personer i de aldersklasser, der får børn, og på grund af indvandring er befolkningen ikke mindsket i størrelse, bortset fra nogle få år i midten af 1980'erne. Befolkningsfremskrivningens forudsætninger for de forskellige befolkningsgrupper resulterer i en samlet fertilitet for hele befolkningen, det stiger til 1,85 i løbet af de næste 35-40 år.

Figur 2.4 **Fødte pr. 1.000 kvinder efter alder, 1960 og 2001**

Det er især i Hovedstaden, fertiliteten ligger lavt. I 2001 lå Københavns og Frederiksberg kommuner på henholdsvis 1,53 og 1,67, mens fertiliteten var højest i Ringkøbing Amt, 2,02.

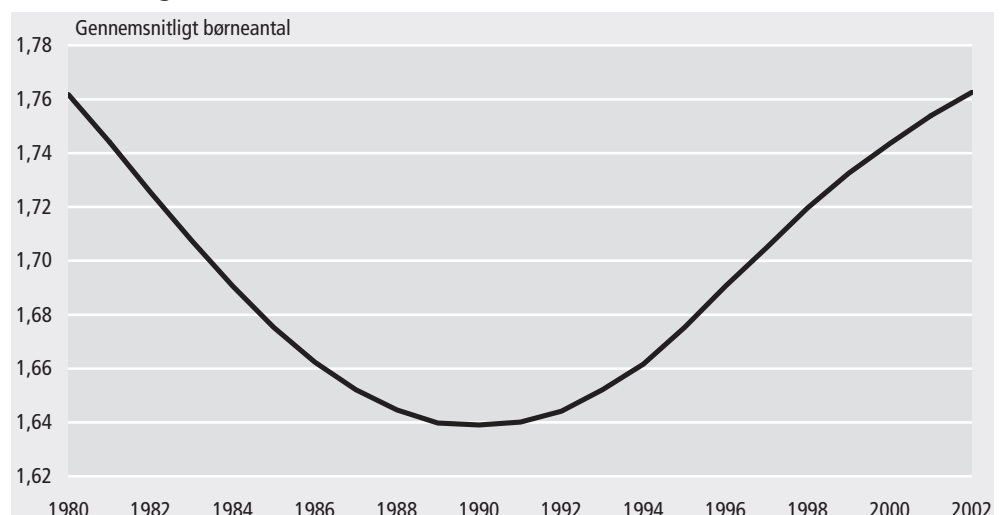
Kvinderne er gennemgående ældre, når de føder i 2001 sammenlignet med 1960. Den gennemsnitlige alder for alle fødende kvinder var 26,9 år i 1960, men har siden været stigende og er helt oppe på 29,7 år i 2001, næsten 3 år mere.

2.3 Børnenes familier

Større børnefamilier

I forbindelse med stigningen i fertiliteten siden 1983, da fertiliteten var den lavest målte nogensinde, er børnefamilierne gennemgående blevet lidt større målt på det gennemsnitlige antal hjemmeboende børn under 18 år. Den 1. januar 1980 havde Danmarks børnefamilier i gennemsnit 1,76 hjemmeboende børn. I årene omkring 1990 var dette tal faldet til 1,64. Siden er det steget og er nu igen oppe på 1,76 børn.

Figur 2.5 **Gennemsnitligt antal børn i børnefamilierne, 1980-2002**

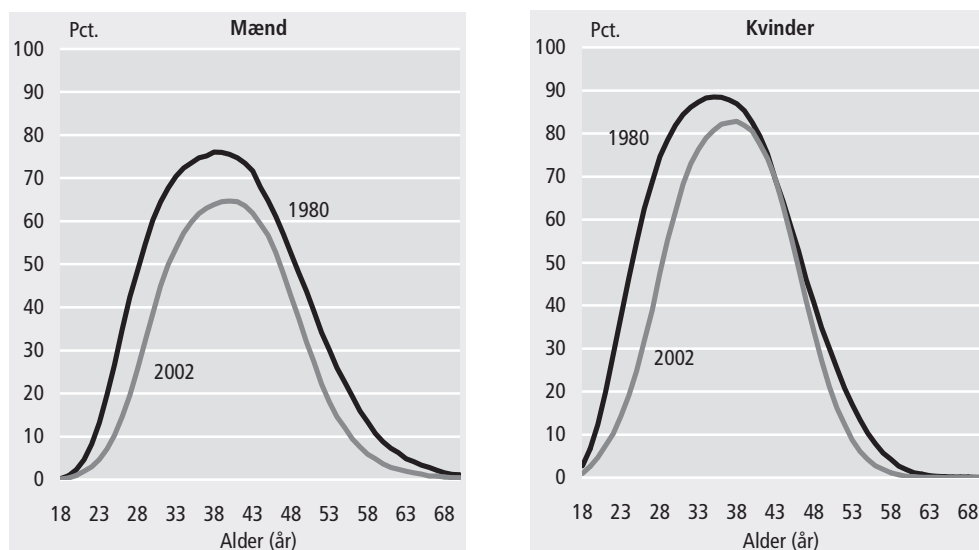
De små børnefamilier med 1 barn udgør 43 pct. af børnefamilierne, men omfatter kun 24 pct. af børnene. De store familier med mindst 3 børn udgør 15 pct. af børnefamilierne, men omfatter 28 pct. af børnene.

Tabel 2.2 **Familier og børn fordelt efter antal børn i familien, 2002**

	Børnefamilier		Hjemmeboende børn	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
I alt	658 113	100,0	1 159 983	100,0
1	280 612	42,6	280 612	24,2
2	277 692	42,2	555 384	47,9
3 og derover	99 809	15,2	323 987	27,9

Parfamilier har gennemsnitligt 1,82 børn under 18 år, højst ligger ægtepar med 1,88 børn i gennemsnit. Enlige forældre har gennemsnitligt 1,51 børn under 18 år boende hos sig, enlige mødre 1,55 og enlige fædre 1,28 børn i gennemsnit. Se tabel 103 i kapitlet om husstande og familier.

Figur 2.6 **Andel af de voksne, der lever i familie med børn under 18 år, 1980 og 2002**

Mindre almindeligt at have børn end i 1980

I 2002 lever 28 pct. af den voksne befolkning i familier med hjemmeboende børn. Andelen var helt oppe på 36 pct. i 1980. Det at have børn i familien er blevet lidt mindre dominerende i de voksnes tilværelse.

Tabel 2.3 **Børnefamilier fordelt efter børneantal, 1980, 1990, 2000 og 2002**

	1 barn	2 børn	3 børn	4 børn	5 eller fl. børn	Børnefamilier i alt	Gennemsnitligt børneantal
1980							
Alle børnefamilier	312 614	309 776	91 907	16 777	3 630	734 704	1,76
Par med børn	249 982	282 001	85 351	15 475	3 284	636 093	1,81
Enlige med børn ...	62 632	27 775	6 556	1 302	346	98 611	1,47
1990							
Alle børnefamilier	323 990	266 342	59 294	9 382	2 143	661 151	1,64
Par med børn	244 381	234 950	53 906	8 560	1 952	543 749	1,69
Enlige med børn ...	79 609	31 392	5 388	822	191	117 402	1,39
2000							
Alle børnefamilier	283 290	270 452	76 824	14 025	3 566	648 157	1,74
Par med børn	210 508	234 684	68 868	12 451	3 086	529 597	1,80
Enlige med børn ...	72 782	35 768	7 956	1 574	480	118 560	1,49
2002							
Alle børnefamilier	280 612	277 692	80 904	14 969	3 936	658 113	1,76
Par med børn	206 777	239 438	72 169	13 243	3 407	535 034	1,82
Enlige med børn ...	73 835	38 254	8 735	1 726	529	123 079	1,51

*Næsten hver sjette barn
bor hos en
enlig far eller mor*

Børn af enlige forældre udgør 15,8 pct. af alle børn i 2002. Denne andel har stort set ikke ændret sig i de seneste 10 år. Men i 1980 drejede det sig kun om 11,0 pct. af børnene. Kun en niendedel af børnene hos enlige forældre bor hos en far. Disse børn er gennemgående ældre end enlige mødres børn, se tabel 104.

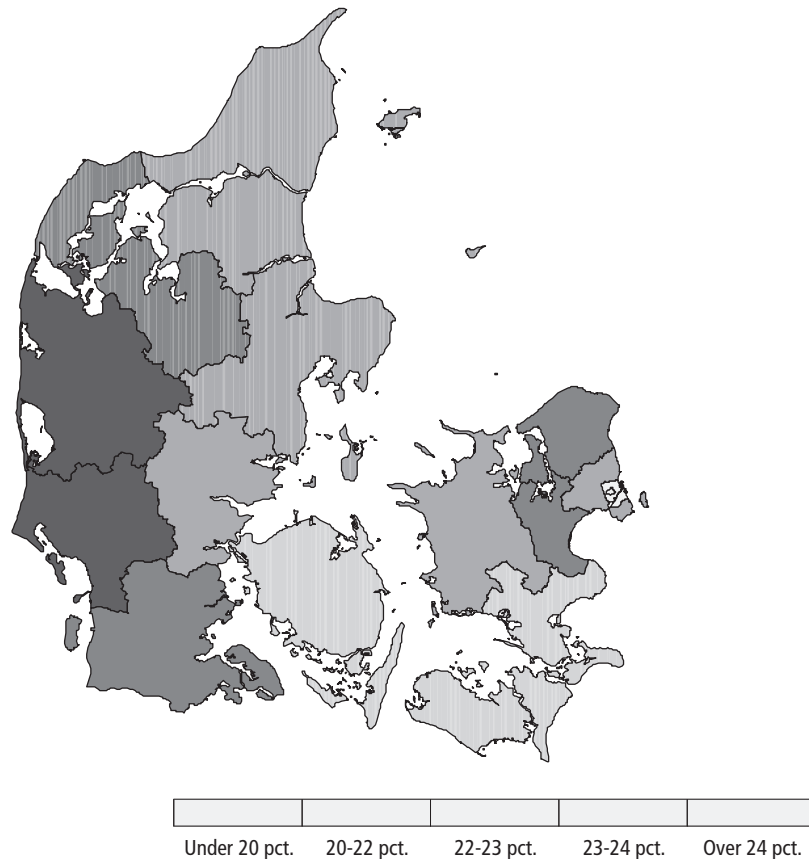
Ud over de 186.000 børn, der bor hos enlige forældre, er der næsten 97.000 børn, 8,2 pct., der kun bor med den ene af forældrene, men tillige med dennes nye partner. De fleste børn, 877.000 eller næsten 75 pct. bor hos begge deres forældre, se tabel 105. Der kan i denne statistik, der bygger på Det Centrale Personregister (CPR), ikke skelnes mellem biologiske børn og adopterede børn.

Omkring 16.500 børn under 18 år, 1,4 pct. af alle børn, bor ikke sammen med forældrene. De er anbragt uden for hjemmet, eller de har ingen forældre. De indgår ikke i en børnefamilie i statistikken, selvom mange af dem bor i plejefamilier. 42 pct. af dem er 15 år eller derover; en del af disse er selv flyttet hjemmefra.

*Familierne er mindst
i Hovedstaden*

Også med hensyn til antal børn i familierne har Ringkøbing Amt en topplacering med i gennemsnit 1,89 hjemmeboende børn. Lavest ligger Frederiksberg og Københavns kommuner med henholdsvis 1,54 og 1,63 hjemmeboende børn pr. børnefamilie.

Figur 2.7 **Børn i procent af befolkningen, 2002**

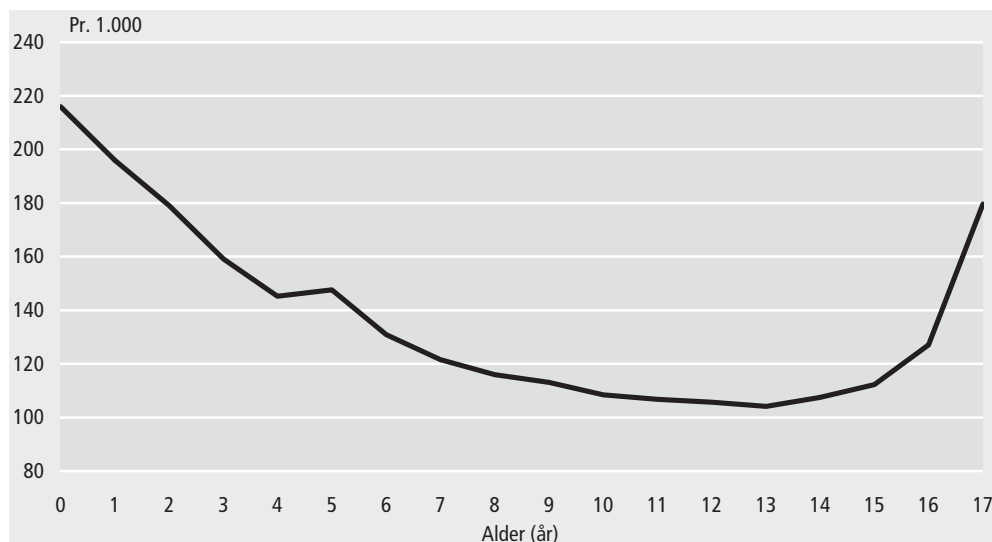

2.4 Flytninger og vandringer

*Børn flytter mindre end
andre, bortset fra små*

Små børn flytter meget. Målt pr. 1.000 personer var flyttheppigheden for de 0-årige i 2001 på 216, mens den for personer over 18 år var på 164. Også de 1- og 2-årige flytter oftere end de voksne. Men børn i øvrigt flytter mindre end andre, bortset fra de 17-årige, der også har en høj flyttheppighed. Børnegruppen som helhed har en flyttheppighed på 138, hvilket er lavere end resten af befolkningen. Tilsammen foretog de 0-17-årige 161.000 flytninger fordelt på 130.000 børn.

Figur 2.8 Flyttehyppigheder for 0-17-årige, 2001

Ved to tredjedele af flytningerne blev kommunegrænsen ikke overskredet. I 25.400 tilfælde flyttede et barn til en anden kommune inden for amtet, og i yderligere knapt 30.000 tilfælde drejede det sig om en flytning til et andet amt. I disse beregninger indgår Københavns og Frederiksberg kommuner som om de var amter.

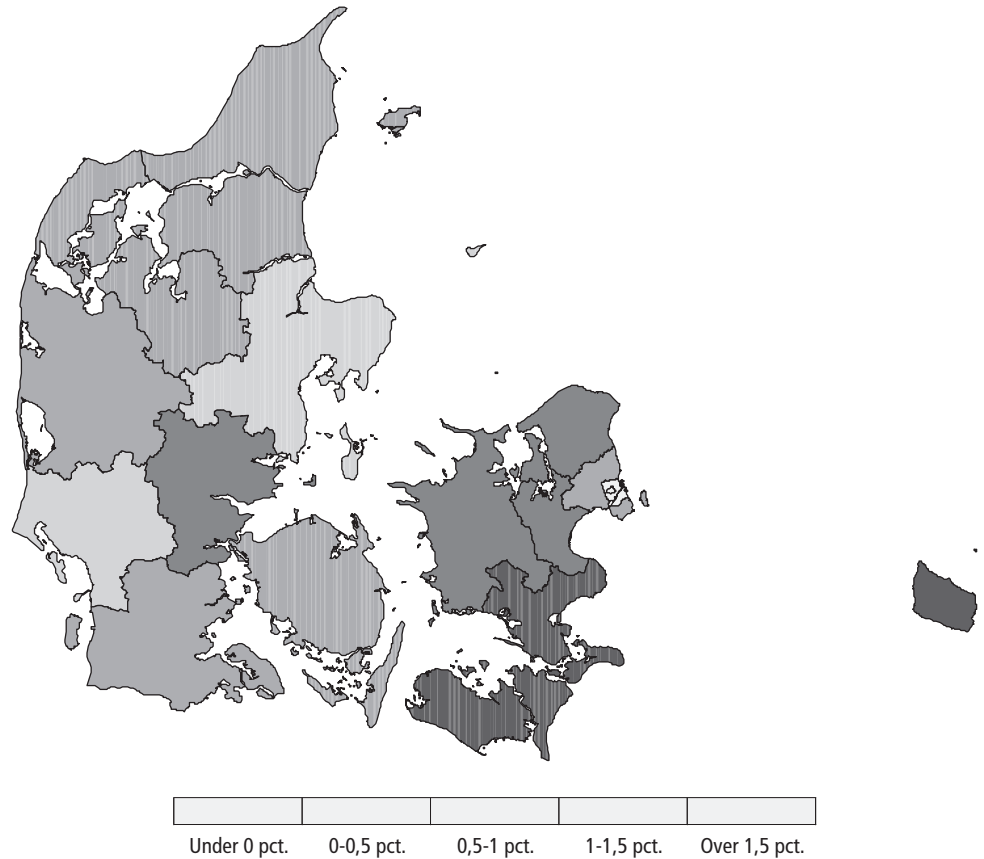
Tabel 2.4 Til- og fraflyttede samt ind- og udvandrede børn i amterne, 2001

	Tilflyttede	Fraflyttede	Netto-tilflyttede	Indvandrede	Udvandrede	Netto-indvandrede	Befolknings-tilvækst
I alt	29 533	29 533	-	12 844	7 431	5 413	5 413
Københavns Kommune ...	2 420	5 564	- 3 144	1 234	1 184	50	- 3 094
Frederiksberg Kommune ..	697	1 309	- 612	288	220	68	- 544
Københavns Amt	4 472	3 834	638	1 566	1 132	434	1 072
Frederiksborg Amt	2 784	2 114	670	1 027	653	374	1 044
Roskilde Amt	1 935	1 552	383	442	270	172	555
Vestsjællands Amt	2 219	1 676	543	624	236	388	931
Storstrøms Amt	1 900	1 379	521	563	250	313	834
Bornholms Amt	305	224	81	114	38	76	157
Fyns Amt	1 697	1 607	90	1 044	586	458	548
Sønderjyllands Amt	1 263	1 118	145	822	403	419	564
Ribe Amt	1 121	1 120	1	536	315	221	222
Vejle Amt	1 999	1 621	378	748	326	422	800
Ringkøbing Amt	1 343	1 120	223	665	273	392	615
Århus Amt	2 383	2 571	- 188	1 446	859	587	399
Viborg Amt	1 346	1 168	178	525	206	319	497
Nordjyllands Amt	1 649	1 556	93	1 200	480	720	813

Overvægt af flytninger fra byer mod land

I næsten 30.000 flyttede et barn fra ét amt til et andet i 2001. Disse flytninger har tendens til at betyde afgang af børn i de mest byprægede områder, såsom Københavns og Frederiksberg kommuner og Århus Amt, mens flytningerne betyder tilgang til de øvrige amter undtagen Bornholms Amt, der nærmest balancerer i denne henseende.

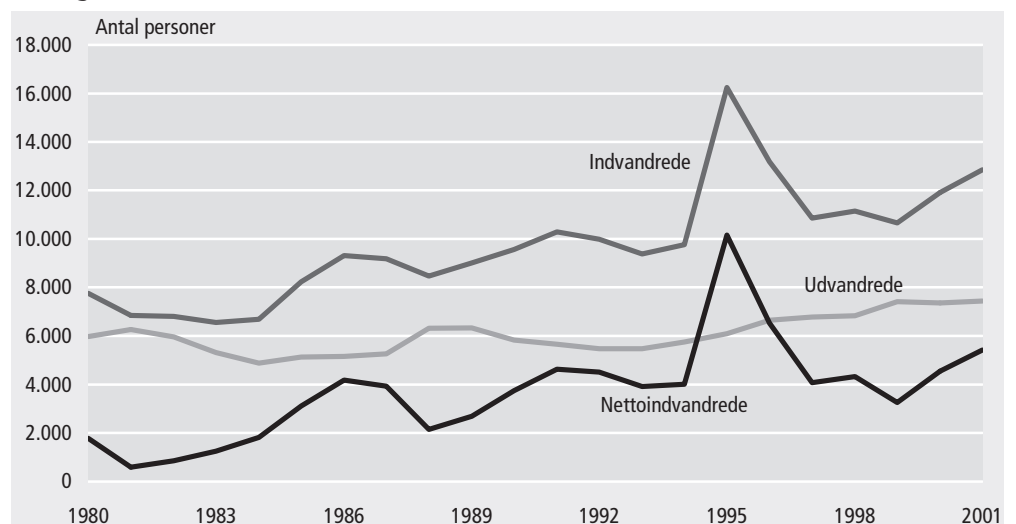
Figur 2.9 Samlet nettotilgang ved flytning og vandring af 0-17-årige (pct.), 2001

Nettoindvandring til alle amter

I 2001 indvandrede 12.800 børn og 5.400 børn udvandrede. De gav en nettoindvandring i alle amter og de to hovedstadskommuner. Det forhindrede ikke, at resultatet af flytningerne og vandringerne tilsammen betød nettoafgang af børn i Københavns og Frederiksberg kommuner.

Figur 2.10 Ind- og udvandrede børn, 1980-2001

Stigende indvandring

Antallet af indvandrede og udvandrede børn har været stigende i de seneste 20 år. Den årlige indvandring af børn har i de senere år været på 10-13.000, og mellem 6.500 og 7.500 børn udvandrer årligt. Nettoindvandringen af børn har varieret en del, men stort set bevæget sig omkring 4.000. En undtagelse herfra var 1996 og især 1995, da der blev indført nogle særlige love for indvandring af flygtninge fra Bosnien-Hercegovina. I 1995 indvandrede over 16.000 børn og nettoindvandringen lå på over 10.000. Børnenes andel af vandringerne har haft faldende tendens siden 1980, da de udgjorde 26 pct. af de indvandrede og 20 pct. af de udvandrede. I 2001 udgjorde børn 23 pct. af de indvandrede og 17 pct. af de udvandrede.

Tabel 2.5 Ind- og udvandrede børn, 1980, 1990, 2000 og 2001

	Indvandrede	Udvandrede	Netto-indvandrede
1980	7 753	5 972	1 781
1990	9 563	5 823	3 740
2000	11 914	7 357	4 557
2001	12 844	7 431	5 413

2.5 Børn med fremmed baggrund

Indvandrere og efterkommere udgør en ung og voksende befolkningsgruppe

9,5 pct. af alle børn har fremmed baggrund i 2002. Af den voksne befolkning har 7,7 pct. fremmed baggrund. Personer med fremmed baggrund, som består af indvandrere og deres efterkommere, er således gennemgående yngre end resten af befolkningen. For 10 år siden var de tilsvarende andele 5,1 pct. og 4,6 pct. I ordforklaringer bagest i bogen kan definitioner af *indvandrere* og *efterkommere* ses.

Tabel 2.6 0-17-årige fordelt efter herkomst, 2002

	Indvandrere	Efterkommere	Øvrige	I alt	Andel af befolkningen		
					Indvandrere	Efterkommere	I alt
	antal				pct.		
0-17 år i alt ..	37 343	73 975	1 065 608	1 176 926	3,2	6,3	9,5
0-5 år	4 572	36 326	363 485	404 383	1,1	9,0	10,1
6-11 år	12 624	25 150	377 737	415 511	3,0	6,1	9,1
12-17 år	20 147	12 499	324 386	357 032	5,6	3,5	9,1

Efterkommere er gennemgående yngre end indvandrere

Af de yngste børn udgør børn med fremmed baggrund en større andel end af de ældste børn. De 0-5-årige med fremmed baggrund udgør 10,1 pct. af alle i den aldersklasse, og for de ældre børn er procenten 9,1.

Geografiske forskelle

Der er store geografiske forskelle på andelen af børn med fremmed baggrund. I Københavns Kommune har 27 pct. af børnene fremmed baggrund, og i Frederiksberg Kommune drejer det sig om 15 pct. I den anden ende af skalaen ligger Bornholm med en andel på 4 pct. af børnene.

Mange med fremmed baggrund er danske statsborgere

En betydelig del af de unge med fremmed baggrund har dansk statsborgerskab. Det drejer sig om 42 pct. Der er kun knapt 65.000 børn med udenlandsk statsborgerskab.

Tabel 2.7 Børn med fremmed baggrund fordelt efter statsborgerskab, 2002

	Indvandrere	Efterkommere	I alt
Alle børn	37 343	73 975	111 318
Børn med dansk statsborgerskab	6 088	40 578	46 666
Børn med udenlandsk statsborgerskab	31 255	33 397	64 652

Børn med baggrund i mindre udviklede lande vokser stærkt i antal

77 pct. af de 112.000 indvandrer- og efterkommerbørn, der bor i Danmark den 1. januar 2002, har oprindelse i mindre udviklede lande, og 24 pct. i mere udviklede lande. Fordelingen af lande i disse to grupper bygger på FN's opdeling af landene². Omkring 1980 var fordelingen af børn med oprindelse i mere og mindre udviklede lande mere ligelig. Men siden dengang er gruppen af børn med baggrund i mindre udviklede lande vokset stærkest.

² Mere udviklede lande består af USA, Canada, Japan, Australien, New Zealand, alle europæiske lande på nær Tyrkiet, Cypern, Armenien, Aserbajdsjan, Georgien, Kasakhstan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Turkmenistan og Usbekistan. Mindre udviklede lande omfatter alle øvrige lande.

Figur 2.11 0-17-årige indvandrere og efterkommere fordelt på landegrupper, 1980 og 2002

